

man har saaledes Exempel paa, at idetmindste enkelte Godseiere aldeles have nægtet at ville afhænde saavel til Arvefæste som til Selveiendom; de have nægtet det saavel til Enker som til Fæsternes Børn og Arvinger — derpaa høves ikke faa Exempler. Regner man, at der endnu er over 100,000 Tdr. Hartkorn Bondejord tilbage i Fæstebud, og at følgelig mange Familiers Bøe og Vel er priisgivet til Enkeltes vilkaarlige Behandling, saa er det ikke at undres over, at den danske Bondestand med meget spændt Opmærksomhed har Blikket henvendt paa det foreliggende Forslags Afgjørelse; det er ikke at undres over, at det betragtes som et Livsspørgsmaal af allerhøieste Betydning for Samfundet saavel i borgerlig som i finantiel Henseende. Det indbragte Forslag har jo ingenlunde til Henstigt at rokke ved noget som helst af de bestaaende Contractforhold, men den hele Tanke, som gaar igjennem det, er jo kun at fremme Frivilligheden, der overalt betragtes som det Høieste, og først i det yderste Tilfælde, naar der ikke ad den Vej kan opnaaes Noget, er det, man efter Loven skal kunne træde til og dele Parterne imellem. Uagtet nu den ærede Minister ikke har erklæret sig om sin personlige Anskuelse af denne Sag, skal jeg dog, saavel paa mine egne som paa det Samfunds Vegne, jeg nærmest tilhører, tillade mig at anbefale dette Lovforslag til det ærede Things velvillige Understøttelse og videre Fremme.

Monrad: Jeg vil bestræbe mig for saa kort som muligt at oplyse, hvorledes denne Sag stiller sig for mig. Jeg kan ikke nægte, at et hjært Haab for mig er blevet stiftet, idet vi møde denne Sag paa samme Trin, hvorpaa vi i forrige Sæstion forløbe den, og uden at der er opnaaet noget Resultat. Jeg er inderligt overbevist om, at det hører til eet af vort Samfunds første Opgaver at faae denne Sag endelig ordnet, at det er saavel i hele Samfundets Løb som i de forskjellige Samfundsklassers Interesse at komme ud af den fælske Stilling, hvori efterhaanden to meget vigtige Samfundsklasser ere komne til at staae til hinanden, og jeg tilføier, at jeg ikke anseer selve den Valglov, der ligger til Grund for

vort nuværende Forsatning, for at have faaet sin fulde Bekræftelse, for vi i et større Omfang, end hidtil har været Tilfældet, seer de forskjellige Interesser i Samfundet mødes her paa Rigsdagen; — som det vigtigste Middel hertil anseer jeg Ordningen af det her omhandlede Forhold. Jeg maa imidlertid ganske ærligt og usorbeholdent tilstaae, at det forekommer mig, at vi endnu ere meget langt derfra. Vi kunne til Opnaaelsen heraf gjøre maaskee dette maaskee hiint i den ene eller i den anden Retning, men det kunne vi under alle Omstændigheder gjøre, det er søge ret klart og fuldstændigt at tydeliggjøre for os selv og Andre, hvorledes denne Sag staaer, for at vi ikke skulle stufte Nogen med falske Forhaabninger. Jeg tilstaaer, at jeg finder dette Lovforslag, saaledes som det i forrige Sæstion blev modificeret ved anden Behandling, i og for sig baade henstigtsmæssigt og retfærdigt, og at jeg ikke vilde have fundet nogen Betænkelighed ved endelig at stemme derfor; desuagtet forløbe vi det — jeg ogsaa — og betraadte en anden Vej. Denne anden Vej forelaa tydeligt og bestemt, som udgaende fra en gjensidig Imødekommen; det var en Overenskomst mellem de forskjellige Anskuelser, som fandtes repræsenterede i Udvalget. Jeg for min Part kunde ogsaa kun gaae ind paa det af Udvalget fremsatte Forslag ved at betragte det som en saadan Overenskomst mellem stridende Anskuelser, thi i sig selv maatte jeg holde fast paa, hvad jeg altid har udtalt, at det forekom mig, at den derved fremkaldte Afgjørelse led af en vis Bilkaarlighed, der gav den blot for en heel Deel formelle Indsigelser. Forslaget var maaskee i Formen strengt mod Godseierne, medens det i Virkeligheden begunstige dem overordentlig meget.

Det er nemlig klart, at ved at fastsætte den bestemte Dvotadeel, aabner man Døren for en Mængde Indvendinger og en Mængde Beskyldninger, naar man fastholder, at Forslaget er fremkommet ved en Overenskomst. Imidlertid, uagtet den saaledes trufne Overenskomst ogsaa sandt Understøttelse i det andet Thing, i hvilket Thing der sidde Mænd, som baade ved deres Stilling i Samfundet og ved deres betydelige udstrakte Eiendomme vel maae